

- Euro-Syberian-Irano-Turanian and Mediterranean Irano-Turanian origin. – Zesz. Nauk Uniw. Jagiell. **834** Pr. Bot. **15**: 93–129.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZARZYCKI K. & SZELĄG Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2, ss. 87–98. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- ZARZYCKI K. 1993. *Adonis flammea* Jacq. – miłek szkarłatny. – W: K. ZARZYCKI & R. KAŹMIERZAKOWA (red.), Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe, ss. 68–69. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- KRZYSZTOF SPAŁEK i ALEKSANDRA BRZEZIŃSKA, *Zakład Botaniki, Katedra Biosystematyki, Uniwersytet Opolski, ul. Oleska 22, PL-45-052 Opole.*

Przyjęto do druku: 14.12.2001 r.

Nowe stanowisko *Epipogium aphyllum* (Orchidaceae) na Wyżynie Częstochowskiej

W trakcie badań florystycznych w lipcu 2001 r. znaleziono nowe stanowisko saprofitycznego storczyka *Epipogium aphyllum* Sw. (storzana bezlistnego). Gatunek podlegający ochronie ścisłej według ZARZYCKIEGO i SZELĄGA (1992) należy w Polsce do grupy gatunków narażonych na wyginięcie (kategoria V). Umieszczony jest również na „Czerwonej liście roślin naczyniowych Górnego Śląska” (PARUSEL i in. 1996) i na terenie byłego województwa częstochowskiego posiada kategorię Ex.

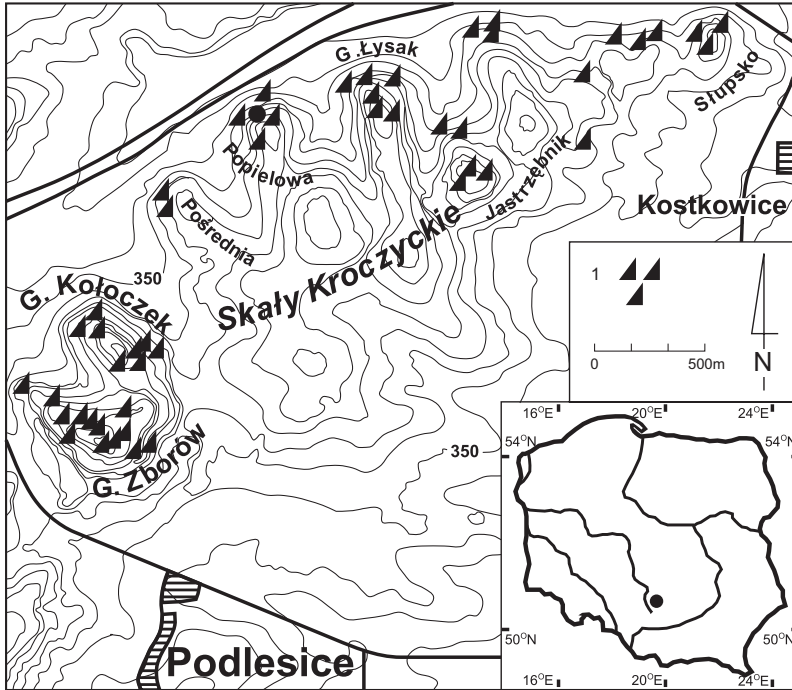
Najczęściej spotykany jest w Sudetach, Tatrach, Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej oraz w rejonie Pojezierza Kaszubskiego (BERNACKI 1999).

Nowe stanowisko *Epipogium aphyllum* zlokalizowane jest na terenie zespołu wzgórz Skały Kroczyckie, na który składają się: Góra Zborów, Kołoczek, Pośrednia, Popielowa, Łysak, Jastrzębnik oraz najdalej wysunięta na północny-wschód Góra Słupsko. Według podziału fizyczno-geograficznego (KONDRACKI 1994) Skały Kroczyckie położone są w obrębie Wyżyny Częstochowskiej (mezoregion 341.34), natomiast według podziału geobotanicznego (SZAFAER 1977) znajdują się w obrębie okręgu środkowego, krainy Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, poddziału Pasa Wyżyn Środkowych i działu Bałtyckiego.

Na opisywanym stanowisku (kwadrat ATPOL **DF 06**) gatunek występuje na zboczu północno-zachodnim góry Popielowa (Ryc. 1), które porośnięte jest lasem bukowym. W najbliższym otoczeniu stanowiska storczyka znajdują się liczne wychodnie skalne, zbudowane głównie z górnourajskich wapieni skalistych. W płacie o powierzchni 100 m² wraz z pojedynczym osobnikiem *Epipogium aphyllum* rosły w warstwie drzew młode okazy *Fagus sylvatica*; warstwa krzewów i runa nie występowała.

Największym zagrożeniem dla stanowiska jest coraz intensywniej rozwijająca się wspinaczka skałkowa i ruch turystyczny, bowiem przez teren Skał Kroczyckich bądź

w jego bliskim sąsiedztwie przebiegają turystyczne szlaki: czerwony Orlich Gniazd, zielony Rzędkowicki, żółty Zamonitu i niebieski Warowni Jurajskich.

Ryc. 1. Nowe stanowisko *Epipogium aphyllum* Sw. (czarne koło) na Wyżynie Częstochowskiej: 1 – ostańce wapienne.

Fig. 1. New station of *Epipogium aphyllum* Sw. (black circle) on the Częstochowska Upland: 1 – the calcium inselbergs.

Summary. A new locality of *Epipogium aphyllum* (Orchidaceae) on the Częstochowska Upland.

A new locality of this species was found on the Góra Popielowa in the group of hills of Kroczyckie Skały rocks (DF 06 ATPOL grid).

LITERATURA

- BERNACKI L. 1999. Storzycyki zachodniej części polskich Beskidów. ss. 119. Colgaf-Press, Poznań.
- KONDRACKI J. 1994. Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne. ss. 340 + 1 mapa. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- PARUSEL J. B., WIKI S. & BULA R. 1996. Czerwona lista roślin naczyniowych Górnego Śląska. – Raporty Opinie 1: 8–42. Centrum Dziedzictwa Górnego Śląska, Katowice.
- SZAFER W. 1977. Podstawy geobotanicznego podziału Polski. – W: W. SZAFER & K. ZARZYCKI (red.), Szata roślinna Polski. 2. ss. 347. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

ZARZYCKI K. & SZELAĞ Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2, ss. 87–98. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.

EWA MRÓZ i BARBARA MAJCHRZAK, *Zakład Ochrony Środowiska, Wyższa Szkoła Pedagogiczna, ul. Armii Krajowej 13/15, PL-42-200 Częstochowa, Polska.*

Przyjęto do druku: 15.11.2001 r.

Parietaria pensylvanica (Urticaceae) – nowy gatunek dla flory Warszawy

Z rodzaju *Parietaria* L. stwierdzono dotychczas w Polsce 3 gatunki: *P. officinalis* L. (WILCZYŃSKI 1921; SYCHOWA 1992), *P. lusitanica* L. (*leg. Helm* 1881, według SCHWARZ 1967) i *P. pensylvanica* Mühl. ex Willd. (MISIEWICZ i in. 1996; SAWILSKA & MISIEWICZ 1998). W czasie dwukrotnego, krótkiego pobytu w Warszawie w latach 1998 i 1999 stwierdzono nowy dla flory tego miasta zawleczony gatunek – *P. pensylvanica*. Pierwsze stanowisko zauważono w 1998 r. na Starym Mieście przy Zamku Królewskim, od strony Alei Solidarności, drugie – w 1999 r., przy ul. Jana Matejki nr 4.

Parietaria pensylvanica jest gatunkiem północnoamerykańskim. W Europie jako roślina zawleczona znana jest z Niemiec (JALAS & SUOMINEN 1976). Wszystkie znane do tej pory stanowiska tego gatunku w Polsce znajdują się w Bydgoszczy, gdzie stwierdzono go po raz pierwszy w 1991 r. (MISIEWICZ i in. 1996; SAWILSKA & MISIEWICZ 1998).

Przy Alei Solidarności *Parietaria pensylvanica* rosła w półcieniu pod drzewami *Thuja occidentalis*^{*}, w niewielkich skupieniach liczących po kilka egzemplarzy, na powierzchni około 10 m². Runo pod drzewami było bardzo skąpe, a miejscami praktycznie nie było go wcale. Gatunkami towarzyszącymi parietarii pensylwańskiej były: *Achillea millefolium*, *Atriplex patula*, *Capsella bursa-pastoris*, *Diplotaxis muralis*, *Festuca rubra*, *Plantago lanceolata*, *Poa annua*, *P. pratensis*, *Polygonum aviculare*, *Stellaria media* i *Taraxacum officinale*. Podczas powtórnego pobytu w tym miejscu w październiku 1999 r. stwierdzono, że populacja *P. pensylvanica* nie zmniejszyła się, lecz rośliny bardzo ucierpiały od pierwszych przymrozków.

Na ulicy Jana Matejki *Parietaria pensylvanica* rosła pod żywopłotem z *Ligustrum vulgare* otaczającym trawnik przed blokiem mieszkalnym, wzdłuż chodnika. Na odcinku długości do 40 m stwierdzono kilkadziesiąt egzemplarzy tej rośliny. Towarzystwo jej: *Acer negundo* juv., *Atriplex patula*, *Chenopodium album*, *Ch. hybridum*, *Convolvulus arvensis*, *Euphorbia peplus*, *Festuca rubra*, *Galinsoga ciliata*, *Glechoma hederacea*, *Lolium perenne*, *Malva pusilla*, *Poa annua*, *P. pratensis*, *Sambucus nigra* juv., *Solanum dulcamara*, *Stellaria media*, *Taraxacum officinale*, *Urtica dioica* i *U. urens*.

* Nomenklaturę przyjęto za MIRKIEM i in. (1995)